

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi korkeimmasta
hallinto-oikeudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi säännöstä korkeimman hallinto-oikeuden esittelijänvirkojen nimikkeistä. Vanhemman hallintosihteerin viran nimike muutettaisiin esittelijäneuvokseksi ja hallintosihteerin viran nimike muutettaisiin oikeussihteeriksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syyskuun alusta 2008.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 14 §:n mukaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia, vanhempia hallintosihteereitä ja hallintosihteereitä. Esittelijät nimittää korkein hallinto-oikeus.

Asiat ratkaistaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittelystä. Esittelijä vastaa siitä, että asia tulee asianmukaisesti valmistelluksi ja esitellyksi viivytyksettä sen jälkeen, kun päätöksentekoa varten on hankittu tarpeellinen selvitys. Esittelijä laatii esittelemistään asioista muistiot ja päätösluonnokset. Esittely toimitetaan suullisesti nojautuen jäsenille etukäteen toimitettuun kirjalliseen aineistoon. Esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettä.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on nykyisin kansliapäällikön viran lisäksi 37 esittelijän virkaa: 9 esittelijäneuvosta, 12 vanhempaa hallintosihteeriä ja 16 hallintosihteeriä. Täytettyinä olevien esittelijävirkojen haltijoista 23 on naisia ja 11 miehiä. Näiden virkojen palkkarakenne on kolmiportainen. Hallintosihteerin virat on sijoitettu tuomioistuinin

ten tuomareiden ja lakimiesten palkkauksesta tehdyssä tarkentavassa virkaehtosopimuksessa palkkaluokkaan T 11, joka vastaa hallinto-oikeustuomareiden, markkinaoikeustuomareiden ja vakuutus-oikeustuomareiden virkojen alemmaa palkkausta. Vanhemman hallintosihteerin virat ovat palkkaluokassa T 12. Esittelijäneuvoksen virkojen palkkaluokka T 13 vastaa hallinto-oikeustuomareiden, markkinaoikeustuomareiden ja vakuutus-oikeustuomareiden ylempää palkkausta.

1.2 Nykytilan arviointi

Yksinkertaiset hallintoasiat ratkaistaan yhä useammissa tapauksissa oikaisumenettelyissä. Useista miljoonista valituskelpoisista hallintopäätöksistä päättyy vuosittain hallintotuomioistuinten ratkaistaviksi noin 30 000 ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen noin 4 000. Koska korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei ole yleistä valituslupajärjestelmää, asiaratkaisujen määrä on huomattava.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksillä on usein huomattavia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Toisaalta korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ohjaavat merkittävästi päätöksentekoa eri hallinnonaloilla, jolloin voidaan välttää tarpeetonta muutoksenhakua ja nopeuttaa käsittelyä. Hallintolainkäytön kehitykseen ovat ensinnäkin vaikuttaneet

monien viimeaikaisten lainsäädäntöuudistusten myötä normiaineksen lisääntyminen. Samalla normiaines on monimutkaistunut ja kerrostunut oikeusjärjestyksen ylikansallistumisen ja kansainvälistymisen seurauksena.

Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijänvirkojen nimikkeisiin ei ole aiemmin tehty merkittäviä muutoksia. Hallintolainkäyttö on kuitenkin viime vuosina kehittynyt huomattavasti. Ratkaistavat asiat ovat entistä vaativampia ja aineistoltaan laajempia. Tämä on heijastunut myös esittelijöiden työhön. On tärkeää, että korkeimman hallinto-oikeuden esittelijänvirkojen nimikkeet saatetaan ajantasalle kuvaamaan paremmin tehtävien sisältöä.

Hallintosihteerin nimike on nykyisin yleisesti käytössä erilaisissa hallinto- ja toimistotehtävissä. Vanhempi hallintosihteerin ja hallintosihteerin ovat sen vuoksi korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän virkanimikkeinä vanhentuneita sekä kuvaavat suorastaan harhaanjohtavasti viran tehtäviä ja virka-asemaa. Tähän asiaan on kiinnittänyt huomiota myös eduskunnan lakivaliokunta mietinnössään, joka koski hallituksen esitystä laeiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä (LaVM 18/2006 vp).

Eduskunnan lakivaliokunta on talousarvioesityksestä antamassaan lausunnossa (LaVL 12/2007 vp) viittänyt edellä mainittuun mietintöönsä ja esittänyt, että talousarvioesitykseen lisätään maininta, jonka mukaan 1.3.2008 saadaan muuttaa vanhemman hallintosihteerin viran nimike esittelijäneuvokseksi ja hallintosihteerin viran nimike oikeussihteeriksi. Virkanimikemuutosta ei kuitenkaan sisällytetty Eduskunnan 21.12.2007 hyväksymään valtion talousarvioon (1432/2007).

2 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Esityksen tavoitteena on, että korkeimman hallinto-oikeuden esittelijänvirkojen nimikkeet vastaavat jatkossa paremmin näiden tehtävien luonnetta ja vaativuutta.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittelijän työhön vaikuttavat merkittävästi aineel-

lisoikeudellisten lopullisten asiaratkaisujen suuri määrä ja asiaryhmien laaja kirjo, mikä edellyttää esittelijöiltä tiettyihin asiaryhmiin erikoistumista, sekä hallintolainkäyttömenetelyn erityispiirteet. Muutoksenhakijan oikeustuvan takeena on hallintolainkäyttölain virallisperiaatteeksi ja oikeusturvaperiaatteeksi kutsuttu säännös, jonka mukaan tuomioistuimien vastaa osaltaan siitä, että asia tulee selvitettyksi. Asianosainen pystyy yleensä ajamaan asiaansa ilman asiamiestä. Tämän vuoksi lainkäyttötoiminta on korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittelijäpainotteisempaa kuin korkeimmassa oikeudessa.

Erilaiset tuomioistuinten toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ovat heijastuneet esittelijöiden tehtäviin ja lisänneet työn vaativuutta.

Esittelijänvirkojen nimikkeiden muuttaminen tapahtuu oikeusministeriön toimialaa koskevat säästötavoitteet huomioon ottaen menoja lisäämättä. Näissä olosuhteissa henkilöstöpolitiikan ja kannustavuuden kannalta toteuttamiskelpoinen vaihtoehto on muuttaa vanhemman hallintosihteerin viran (T 12) nimike esittelijäneuvokseksi (T 12) ja hallintosihteerin viran (T 11) nimike oikeussihteeriksi (T 11). Esittelijäneuvosten virkoja on uudistuksen jälkeen kahdessa palkkaluokassa (T 12 ja T 13). Uudistuksella ei kuitenkaan olisi vaikutusta esittelijöiden virkojen palkkaluokkiin, joita olisi kolme (T 11, T 12, ja T 13) kuten tähänkin asti.

Nimikemuutoksen jälkeen palkkaluokat eivät enää siis ole suoraan sidoksissa virkojen nimikkeisiin, vaan tehtävien vaativuuteen, mikä on normaali käytäntö tuomarinpalkkajärjestelmässä. Säännönmukaisesti jo nykyään käräjäoikeuksissa, hovioikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa tuomarinviroissa tai nimikkeeltään samoissa esittelijäviroissa on viranhaltijoita useammassa palkkaluokassa. Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvoston T 13 tehtäviin kuuluisivat kaikkein vaativimpien ja laajimpien lainkäyttöasioiden esittely ja mahdollinen avustaminen jaoston hallinnollisissa tehtävissä, esimerkkinä kuukausittaisen istuntolistaluonnoksen laatiminen. Toisaalta yhtä perusteltua esittelijätyön kannustavuuden ja tehtävien tason kuvaamisen kannalta on, että virkanimikkeitä olisi jatkossakin useampia kuin yksi.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei olisi minkäänlaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia eikä vaikutuksia tuomioistuinelaitoksen esittelijänviroissa tällä hetkellä olevien henkilöiden palvelussuhdeturvaan.

Esityksellä olisi todennäköisesti positiivisia vaikutuksia naisten ja miesten välisen tasa-arvon kannalta, sillä rekrytointipohja laajenisi, kun uudet tehtävien vaativuutta paremmin kuvaavat virkanimikkeet kannustaisivat yhtä lailla molempia sukupuolia hakemaan esittelijävirkoja korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

4 Asian valmistelu

Korkein hallinto-oikeus esitti vuoden 2007 talousarvioehdotuksessaan esittelijöidensä virkanimikkeiden muuttamista siten, että vanhempien hallintosihteereiden ja hallintosihteereiden virkanimikkeeksi olisi tullut esittelijäneuvos.

Jatkovalmistelussa oikeusministeriö asetti 31 päivänä lokakuuta 2006 työryhmän kehittämään korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijänvirkojen virkarakennetta sekä selvittämään esittelijöiden virka-aseman luonnetta. Työryhmä kuuli työnsä aikana valtiovarainministeriötä, oikeusministeriötä, Korkeimpien oikeuksien virkamiehet r.y:tä, Suomen tuomariliitto r.y:tä, Suomen Lakimiesliitto r.y:tä ja Suomen Asianajajaliittoa sekä professori Olli Mäenpäättä ja professori Juha Lappalaista.

Työryhmä on antanut yksimielisen mietinnön 31 päivänä toukokuuta 2007 (OM 2007:22). Mietinnössä ehdotettiin korkeimman hallinto-oikeuden osalta, että vanhemman hallintosihteerin virat muutettaisiin esit-

telijäneuvoksen viroiksi ja hallintosihteerin viran nimike muutettaisiin oikeussihteeriksi.

Työryhmämietinnössä esittelijäneuvosten virkojen palkkaluokaksi ehdotettiin T 13. Kustannusvaikutukset ehdotettiin kompensoitavaksi siten, että yksi avoimeksi tuleva hallintosihteerin virka lakkautettaisiin.

Korkein hallinto-oikeus on pitänyt omalta osaltaan uudistuksen nopeaa voimaansaattamista välttämättömänä. Uudistus on toteutettavissa nimikemuutoksena erikseen korkeimman hallinto-oikeuden osalta. Valmistelua on jatkettu vain tältä osalta.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6 Voimaantulo

Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijöiden virat ovat erittelyvirkoja, joten virkanimikkeen muuttaminen edellyttää valtion talousarviokäsittelyä. Laki ehdotetaan tämän vuoksi tulevaksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2008.

Ehdotetun 2 momentin mukaan korkeimman hallinto-oikeuden hallintosihteerin viran nimike muutettaisiin oikeussihteeriksi ja vanhemman hallintosihteerin viran nimike esittelijäneuvokseksi.

Ehdotetun 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1265/2006) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 §
Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia ja oikeussihteereitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Tämän lain voimaan tullessa korkeimmassa hallinto-oikeudessa olevat hallintosihteerin virat muutetaan oikeussihteerin viroiksi ja vanhemman hallintosihteerin virat esittelijäneuvoksen viroiksi.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1265/2006) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia, vanhempia hallintosihhteereitä ja hallintosihhteereitä.

14 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esittelijöinä kansliapäällikkö, esittelijäneuvoksia ja oikeussihteereitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 . _____